

GOVORI I POZDRAVI NA SVEČANOM OTVARANJU 64. TEOLOŠKO-PASTORALNOG TJEDNA 23. SIJEČNJA 2024.

MONS. DRAŽEN KUTLEŠA

Nadbiskup zagrebački i metropolit, veliki kancelar Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Izražavam veliko zadovoljstvo što vas mogu ovdje pozdraviti i poželjeti vam dobrodošlicu. Posebno želim izraziti zahvalnost organizatorima ovog skupa koji svake godine s predanošću nastavljaju inicijativu započetu davne 1961. godine od strane tadašnjeg zagrebačkog nadbiskupa kardinala Franje Šepera.

Cilj Teološko-pastoralnog tjedna, koji je postao prepoznatljivim događajem, je obnova i nadopuna teološkog znanja, identificiranje problema i izazova našeg vremena te zajedničko promišljanje i traženje rješenja.

Dokument Hrvatske biskupske konferencije iz 2018. godine, pod nazivom *Da vaša radost bude potpuna*, koji se odnosi na katehezu i rast u vjeri u suvremenim uvjetima, naglašava da je kateheza odraslih ključna točka za katehezu djece i mladih te ističe potrebu za prijelazom s tradicionalne na osobnu, zrelu i svjedočku vjeru (usp. br. 44).

Blaženi Alojzije Stepinac bio je svjestan važnosti pouke odraslih u vjeri za ostvarivanje ciljeva kateheze djece i mladih, rekavši: »Odraslima je potrebna pouka da djeluju na druge (primjerom i riječju) i spase sami sebe!« (Alojzije Stepinac, Crkva Majke Božje Lurdske, 14. veljače 1945. godine).

Primjećujemo da je briga za spasenje duša, koja je bila tipična za prošla vremena, u Crkvi danas gotovo nestala. Nažalost, došlo je do toga da se pojam »spasenje duše« tumači kao bijeg od odgovornosti za zajedničko dobro, zbog čega se kršćanstvo ponekad promatra kao sebična potraga za spasenjem koja ne služi drugima (usp. Benedikt XVI., *U nadi spašeni*, 16). Ipak, kršćanska poruka o spasenju po Isusu Kristu nije izgubila na svojoj aktualnosti. Naprotiv, kako papa Benedikt XVI. ističe: »U surovosti tehniciziranoga svijeta u kojemu

osjećaji više ništa ne vrijede, raste očekivanje spasonosne ljubavi koja se besplatno daje« (Benedikt XVI., *Što je kršćanstvo*, 101).

Ove riječi aktualiziraju temu spasenja, ističući besplatno Božje milosrđe kao znak vremena. Važno je napomenuti da milosrđe ne znači banalizaciju zla ili negiranje Zloga, već predstavlja poziv na autentično obraćenje i sudjelovanje u Kristovim patnjama, koje nas podsjećaju na cijenu našeg otkupljenja. Nije li, na kraju krajeva, srž evangelizacije i kateheze upravo svečani navještaj spasenja koje nam je ponuđeno u Isusu Kristu?

Papa Franjo nas poziva na obnovu misijske naravi Crkve, podsjećajući nas da »Svako učenje doktrinā mora nalaziti svoj odraz u načinu života onoga koji ih naučava, koji svojom blizinom, ljubavlju i svjedočenjem budi pristanak srca« (papa Franjo, *Evangelii gaudium*, 42). Ovaj poziv je zahtjevan jer traži osobni rad, priznavanje ograničenja i ranjivosti, hrabrost da se ne daju odgovori na sva pitanja i ostavljanje prostora vjeri, koja uvijek nosi tajnovitost, ne umanjujući čvrstoću prianjanja uz nju.

Nakon vremena u kojem se vjera prenosila u tajnosti i vremena nakon demokratskih promjena kada je vjera ušla u javni prostor, suočeni smo s novim izazovima. Nažalost, nije se dogodio očekivan procvat vrednota na koje nas je pozvao Ivan Pavao II. tijekom svoga Drugoga apostolskog putovanja u Hrvatsku.

Stoga, želim da ovakvi skupovi i teme koje razmatrate pridonose prije svega duhovnoj i moralnoj obnovi naše Crkve. U središtu te obnove, kako naglašava papa Franjo, treba biti navještaj: »Isus Krist te ljubi, dao je svoj život da te spasi i sada je živ i uz tebe je svakoga dana da te prosvijetli, da te ojača, da te oslobodi« (papa Franjo, *Evangelii gaudium*, 164).

Pozivam vas da u ciljevima kateheze odraslih osvijetlite i suvremenom čovjeku približite istinu vjere o potrebi spasenja milošću Kristovom, približite lice milosrdnog Oca te istaknete koliko su nam drugi važni za našu vječnu i vremenitu sreću.

U nadi da ćete se odazvati ovom pozivu i potrebi Crkve, zazivam na vas Božji blagoslov i želim vam uspješan i plodan rad.

MONS. GIORGIO LINGUA

Apostolski nuncij u Republici Hrvatskoj

Zahvaljujem na pozivu da uputim nekoliko riječi pozdrava sudionicima ovog 64. Teološko-pastoralnog tjedna u organizaciji Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te srdačno pozdravljam dekana i sve prisutne.

Naslov vašega Tjedna je vrlo poticajan za promišljanje koje je potrebnije nego ikad: *Suvremeni izazovi pastoralna i kateheze odraslih*.

Koji je tipičan izazov pastoralna današnjice? Kako danas evanđelje, koje je uvijek isto, može privući kršćane, a napose odrasle? Jesu li današnji muškarci i žene još uvijek zainteresirani za kršćansku poruku?

Nikada kao danas nismo imali na raspolaganju toliko alata za suočavanje s izazovima pastoralna. U nekoliko jednostavnih *klikova* možemo pronaći najprikladniji biblijski citat, najprikladniju papinsku poruku, najprikladniji primjer svetosti za slušateljstvo koje je pred nama. Imamo obilje materijala u arhivi i sve sofisticiranije alate za njegovu upotrebu i širenje, no čini se da je teško odabrati.

A što je s umjetnom inteligencijom koja je sposobna razviti savršene pastoralne projekte, s vrijednim i zadivljujućim interaktivnim pomagalima.

Je li sve to dovoljno?

Zašto, upravo u društvima koja se smatraju najbolje opremljenima za današnje pastoralne izazove, svjedočimo praznjenju crkava i katehetskih učionica i ne uspijevamo doći do novih sljedbenika?

Zašto se čini da se Isusova poruka ne »probija« dok poruke improviziranih *youtubera* postizu toliki uspjeh i privlače brojne *followere*?

Ipak, da biste bili uspješni na društvenim mrežama, trebate voditi računa samo o dvjema stvarima: *riječima* i *slikama*.

Dakle, nije li nam otkrivena Riječ *par excellence*, ona koja je »put, istina i život« (Iv 14,6), koja je čak tijelom postala i nastanila se među nama?

Ne poznamo li Njega koji je savršena »slika Boga nevidljivoga« (Kol 1,15)?

Što nedostaje u našem pastoralu djece, mladih i odraslih?

Zašto riječ koju naviještamo nije vjerodostojna? Zašto slika koju projiciramo nije vidljiva?

Najveći suvremeni izazov, kao i izazov svih vremena, za pastoral i katehezu odraslih jest uvijek taj da Riječ učinimo vjerodostojnom, utjelovljujući je u našim životima i tako učinimo vidljivom sliku Boga nevidljivoga, odražavajući Krista.

Mislim da se svi mi ovdje prisutni sa zahvalnošću sjećamo onih učitelja koje smo slušali sa zadovoljstvom i na našu korist jer su prije no što su bili učitelji bili također i svjedoci (usp. Pavao VI., *Evangelii nuntiandi*, 41).

Po mojem skromnom mišljenju, ne umanjujući važnost biblijskih, teoloških, pedagoških, psiholoških, socioloških i drugih studija koje se bave razumijevanjem problema prenošenja vjere, »obratite se i vjerujte evanđelju« danas, i uvijek, ostaje polazište cjelokupnog pastoralna.

Riječ i slika koju moramo komunicirati moramo biti mi, nisu dovoljni alati koje posjedujemo. Naš život mora odražavati evanđelje koje naviještamo i biti zrcalo Onoga kojega moramo naviještati.

Neka vam Gospodin, Riječ života i slika Očeva, udijeli Duha Svetoga da vas prosvjetli kako što bolje prenositi dragocjeno blago koje smo primili tako da ga možemo razumljivo i vjerodostojno prenositi suvremenim muškarcima i ženama.

PROF. DR. SC. STJEPAN LAKUŠIĆ
Rektor Sveučilišta u Zagrebu

[Donosimo samo dio spontanog usmenog pozdrava koji je zabilježila Informativna katolička agencija]

Tema 64. Teološko-pastoralnog tjedna je »izuzetno relevantna u kontekstu sveprisutnih promjena u društvu jer odražava suštinsku potrebu da se vjersko obrazovanje i duhovna praksa prilagode izazovima modernog svijeta, kao i ključne izazove s kojima se suočavamo u današnjem svijetu. Svijetu koji zahtijeva našu otpornost, prilagodljivost i kontinuiranu posvećenost zajednici.«

Govoreći o važnosti zajedničkog djelovanja i prepoznavanja trenutaka za promjenu, rektor Lakušić je poručio kako »u svijetu koji se brzo mijenja, gdje tradicionalne vrijednosti susreću nove izazove, naša sposobnost prilagodbe i dubokog razumijevanja vjerskih načela postaje ključna. Svaki od nas kao pojedinac ima ulogu u oblikovanju otporne, svjesne i povezane zajednice.«

PROF. DR. SC. JOSIP ŠIMUNOVIĆ
Dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Duga je tradicija da se svećenici i svi koji sudjeluju u pastoralnom poslanju i djelovanju unutar župnih i ostalih crkvenih zajednica okupljaju krajem siječnja na Teološko-pastoralnom tjednu, međunarodnom znanstvenom i pastoralnom skupu teologa profesora i pastoralnih djelatnika – svećenika, redovnica, redovnika i Kristovih vjernika laika, tijekom kojeg promišljaju o aktualnim temama koje dotiču život Crkve, sa svrhom trajne izobrazbe i usavršavanja nositelja raznih služba i poslanja u Crkvi.

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu od početka je organizator toga priznatog i uvaženog znanstvenog i pastoralnog skupa u Lijepoj Našoj i šire! Kao dekan KBF-a radosno vas sve pozdravljam i želim iskrenu dobrodošlicu prigodom otvaranja 64. Teološko-pastoralnog tjedna!

Prvi puta na TPT-u pozdravljam mons. dr. Dražena Kutlešu, zagrebačkog nadbiskupa i velikog kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Preuzvišeni gospodine Nadbiskupe, danas ste u dvostrukoj službi. Vi ste i predsjednik Hrvatske biskupske konferencije, pa Vas i s tog naslova radosno pozdravljam. Uz Vas kao predsjednika Hrvatske biskupske konferencije, pozdrave upućujem i svim prisutnim nadbiskupima i biskupima koji su kao pastiri naše Crkve svojom nazočnošću potvrdili važnost održavanja Teološko-pastoralnog tjedna.

Radostan pozdrav upućujem uzoritom gospodinu kardinalu Josipu Bozaniću, donedavnom zagrebačkom nadbiskupu i velikom kancelaru.

Iskreno od srca pozdravljam apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Giorgia Linguu, koji svake godine svojim dolaskom odaje priznanje ovom drevnom znanstvenom i pastoralnom skupu.

Katolički bogoslovni fakultet sastavnica je Sveučilišta u Zagrebu. Zato mi je iznimna čast i radost među nama pozdraviti i veleučenog gospodina prof. dr. sc. Stjepana Lakušića, rektora Sveučilišta u Zagrebu. Kao rektor najvećeg Sveučilišta u Republici Hrvatskoj prošle ste godine prvi put bili na Teološko-pastoralnom tjednu. Unatoč Vašem zgusnutom rasporedu, našli ste vremena i za nas. Hvala na Vašem dolasku i uvijek vidljivim podrškama!

Radosno pozdravljam veleučenoga gospodina prof. dr. sc. Željka Tanjića, rektora Hrvatskoga katoličkoga sveučilišta. Veleučeni gospodine Rektore, uz dobrodošlicu želim Vam i ove godine zahvaliti na podršci, suradnji i praćenju događaja koje organizira Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Pozdravljam i sve prisutne dekane katoličkih bogoslovnih fakulteta drugih hrvatskih sveučilišta.

Pozdravljam profesorice i profesore Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i ostalih katoličkih bogoslovnih fakulteta u Republici Hrvatskoj.

Poseban pozdrav upućujem ovogodišnjim predavačima, koji će nas obogatiti svojim mislima i poticajima uobličanima u predavanja.

Iskreno pozdravljam oce provincijale te druge redovničke poglavare i poglavarice kao i sve svećenike, đakone i bogoslove, sve predstavnike vjerskih zajednica te vas, draga braćo i sestre, koji ste odlučili biti s nama kroz naredne dane privučeni temom ovogodišnjega 64. Teološko-pastoralnog tjedna, koji se održava od 23. do 25. siječnja 2024. godine pod nazivom *Suvremeni izazovi pastoralna i kateheze odraslih*. Pastoralni i katehetski djelatnici vrlo će se lako složiti da pastoral i kateheza trebaju pratiti čovjeka u svim njegovim životnim situacijama i obilježnostima. Pastoral i kateheza nisu ograničeni i suženi samo na

neke životne dobi. Pastoral i kateheza nisu potrebni samo za neka određena životna razdoblja, kako to misli dobar dio vjernika. Uočljiva je pojava među hrvatskim vjernicima, koja se može javiti u različitim oblicima i intenzitetu, da kada je potrebno produbljivati vjeru – informacijski i formacijski nakon jednog temelja, nakon završenog školskog ili u najboljem slučaju fakultetskog razdoblja, javlja se u odrasloj dobi *pastoralni i katehetski prekid*, koji je *narušen* obvezatnim polaženjem kateheza prigodom raznih životnih situacija i događaja.¹

Situacija odraslih danas je posebno složena. Ta se životna dob više ne shvaća kao dob u kojoj se postiže stabilnost, već kao trajni proces promjena koji mora uzimati u obzir razvoj osobne osjetljivosti, mrežu odnosa i odgovornosti na koju je osoba pozvana. U životnoj dinamici koju čine obiteljski, kulturni i društveni čimbenici odrasli neprestano izgrađuju svoj vlastiti identitet i reagiraju na različite prekretnice koje doživljavaju. Dinamika odrastanja neminovno utječe i na vjersku dimenziju. U svim fazama života odraslih vjera je pozvana razvijati se i sazrijevati te tako postati autentičan i stalan odgovor na razne životne izazove.

Za sveobuhvatan rast Crkve u suvremenom svijetu potreban je prelazak deklariranih katolika iz jedne površne, tradicionalne religioznosti u aktivnu, svjedočkim osjećajem obilježenu religioznost i crkvenost. Tomu upravo pomažu pastoral i kateheza odraslih, pomoću kojih se odrasle osobe potiče učiti živjeti svoje kršćanstvo u obitelji, Crkvi, župnim zajednicama i društvu.

Uvjeran sam da će raznolikost tema ovogodišnjega 64. Teološko-pastoralnog tjedna omogućiti plodnu razmjenu misli te potaknuti rasprave čiji će se plodovi moći utkati u suvremeno ostvarivanje pastoralna i kateheze odraslih.

U želji da ovaj znanstveni i pastoralni skup to i postigne, proglašavam 64. Teološko-pastoralni tjedan otvorenim!

¹ Hrvatski biskupi u dokumentu *Na svetost pozvani* donose oblike katehizacije odraslih: »katehizacija roditelja u povodu krštenja, prve pričesti i krizme njihove djece; katehizacija katekumena; kateheza namijenjena onima koji preuzimaju ili obnašaju neku službu u poslanju Crkve, u društvenom i političkom životu, na području znanosti, gospodarstva, medicine i kulture; katehizacija prije vjenčanja, u slučaju bolesti, smrti i sl. Hvale su vrijedne i pouke u vjeri koje se vjernicima pružaju na hodočašćima i prigodom raznih pučkih pobožnosti koje i nadalje treba podržavati i ispravno usmjeravati«, HRVATSKA BISKUPSKA KONFERENCIJA, *Na svetost pozvani. Pastoralne smjernice na početku trećega tisućljeća*, Zagreb, 2002., br. 29.

BRZOJAV SUDIONIKÂ 64. TEOLOŠKO-PASTORALNOGA TJEDNA
SVETOMU OCU FRANJI

Sveti Oče,

na trodnevnom znanstveno-pastoralnom skupu promišljat ćemo o *suвременim izazovima pastoralna i kateheze odraslih*, budući da smo svjedoci sve manjoj vjerničkoj praksi odraslih osoba, što ima posljedice na odgoj u vjeri njihove djece, na bračni i obiteljski život kao i na učinkovitu kršćansku prisutnost u svim porama društva. Temu smo izabrali potaknuti i Vašim riječima, kada ste na nedavnoj općoj audijenciji naglasili da duhovni život kršćanina nije miran, linearan i bez izazova. Naprotiv, kršćanski život zahtijeva stalno nastojanje očuvati vjeru i obogaćivati darove vjere u nama. Kršćanin se mora truditi i sići u arenu života te se suočiti se nizom kušnja.

Ta se tema stoga nameće kao izuzetno važna jer je uočeno slabljenje vjerskog i duhovnog života direktna posljedica toga da su odrasle osobe vrlo malo upoznate s temeljnim istinama vjere. Nije rijedak slučaj da je i kod praktičnih vjernika, čak i onih obrazovanijih, poznavanje temeljnih sadržaja kršćanske vjere ostalo na infantilnoj, tradicionalnoj ili formalnoj razini. Osim toga se, u današnjem vremenu sveopćeg relativizma kada vjera sve više postaje identitetsko pitanje, primjećuje i svojevrsna radikalizacija vjere kod dijela praktičnih katoličkih vjernika koji se zbog nedostatka kvalitetne pastoralne ponude u vlastitoj župi okreću različitim oblicima »katoličkog aktivizma«, nerijetko na rubu fundamentalizma. To posljedično dovodi do apologetskog, prozelitskog i borbeno usmjerenog kršćanstva, koje nije dijaloški otvoreno. Također nerijetko dolazi i do (neo)konzervativnih ideoloških strujanja koje su, premda se pozivaju na kršćanske vrijednosti, često udaljene od službenog naučavanja Crkve.

U duhu Vaših poticaja i smjernica nedavne Sinode o sinodalnosti uvjereni smo da pastoral i katehezu odraslih ponovno treba vratiti u središte djelovanja Crkve jer se najveći dio ljudske egzistencije u pravilu provodi u odrasloj dobi, tijekom koje su kršćani svakodnevno pozvani živjeti i svjedočiti svoju vjeru na osobnoj i društvenoj razini. Ovim skupom nastojat ćemo pridonijeti odgoju za sinodalnost u našoj Crkvi te pružiti konkretan poticaj svećenicima, crkvenim djelatnicima i vjernicima laicima za bolje razumijevanje i snažnije suočavanje s izazovima pastoralna i kateheze odraslih na dobrobit cijele Crkve. Tim više jer i najnoviji dokumenti Crkve, upravo Vašom zaslugom, naglašavaju pastoralni pristup svakoj pojedinačnoj osobi te u duhu pastoralnog i duhovnog razlučivanja približiti joj radost evanđeoske poruke spasenja. Crkva

je pozvana svim ljudima, u svim njihovim životnim situacijama, donijeti riječ nade i ohrabrenja te im navijestiti spasenjsku poruku. Nastojat ćemo, u interdisciplinarnom pristupu, osvijetliti različite pristupe i oblike kateheze odraslih te pastoralne pristupe pojedinim skupinama vjernika.

Sveti Oče, dok hrvatski biskupi, prezbiteri, đakoni, redovnici i redovnice te vjernici laici iz Republike Hrvatske, Bosne i Hercegovine, kao i iz drugih krajeva Europe, na ovogodišnjem 64. Teološko-pastoralnom tjednu što ga u Zagrebu od 23. do 25. siječnja 2024. godine organizira Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, zajedno promišljaju o *suremenim izazovima pastoralne i kateheze odraslih*, molimo Vaš apostolski blagoslov za naše napore na tom području. A mi u svoje molitve uključujemo Vas, sve biskupe i prezbitere kao i cijelu Crkvu. Neka Vam ove napisane riječi prenesu iskrenu i zahvalnu ljubav Crkve u hrvatskom narodu, koji Vam i ovom prilikom izražava svoju odlučnu vjernost.

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu